

خوانندگی زنان با کدام قواعد فقهی و قانونی مغايرت دارد؟

23 اسفند 1403

خوانندگی زنان در قالب تک‌خوانی، فارغ از اجرای کنسرت توسط زنان برای زنان یا هم‌خوانی با مردان، در طول بیش از چهار دهه گذشته همواره محل مناقشه بوده است. مناقشه‌ای که به مسئله‌ی ظاهراً لاینحل زناني تبدیل شده است که میل، اشتیاق و استعدادشان به خوانندگی، مجالی رسمی برای بروز پیدا نمی‌کند.

هم میهن نوشت: با این حساب تنها مسیر در دسترس این زنان، اجراهایی بی‌سروصدا در محافل کوچک یا حضور در فضای مجازی است که هر دو با ممانعت و برخورد قضایی مواجه می‌شود. ازجمله پرسروصداترین نمونه‌های این ممانعت به آذرماه ۱۴۰۳ برمی‌گردد. هنگامی که پرستو احمدی، خواننده زن جوان با پوشش اختیاری اقدام به برگزاری کنسرتی با عنوان «کنسرت فرضی» در کاروانسرای قدیمی کرد و با برخورد قضایی مواجه شد. این برخورد واکنش‌های بسیاری برانگیخت و ازجمله بودند کسانی که به نبود مبانی فقهی و حقوقی برای برخورد با خوانندگان زن اشاره کردند.

این روزها نیز که صفحات اینستاگرامی خوانندگان زن جوان؛ هیوا سیفی‌زاده، نازنین میر، ریحانو، پریسا باقری و گلسا رحیم‌زمانی از دسترس خارج شده، نبود این مبانی بار دیگر مورد اشاره فقها و حقوقدانان قرار گرفته است. این اتفاق در پی اجرای هیوا سیفی‌زاده در عمارت روبه‌رو رخ داد. بازداشت موقت او اگرچه طولانی‌مدت نبود اما موجب شد متنی ثابت؛ «باتوجه به انتشار محتوای مجرمانه و معارض با اخلاق و عفت عمومی، این صفحه برابر با دستور مقام قضایی تا اطلاع ثانوی توسط فراجا از دسترس خارج گردید»، به تنها پست حساب کاربری او در اینستاگرام و شماری دیگر از خوانندگان زن تبدیل شود.

اتفاقی که با تیتراژ «برخورد با خوانندگان زن» بار دیگر مورد توجه رسانه‌ها، فقها و حقوقدانان قرار گرفته است. ازجمله محمدتقی فاضلمیبدی، عضو مجمع محققین و مدرسین قم و کامبیز نوروزی، حقوقدان که در گفت‌وگو با هم‌میهن بر نبود دلیل فقهی و حقوقی برای منع خوانندگانی زنان تاکید کردند.

منعی که نه دلیل فقهی دارد، نه دلیل حقوقی

این پرسش که آیا منع تک‌خوانی زنان در فقه به شکل صریح مورد اشاره قرار گرفته است یا خیر، پرسشی است که آن را با محمدتقی فاضلمیبدی در میان می‌گذاریم.



محمدتقی فاضل‌میبیدی، عضو مجمع محققین و مدرسین قم در پاسخ به این پرسش می‌گوید: «هیچ دلیل فقهی مبنی بر حرام بودن خوانندگی زنان وجود ندارد.» به عقیده میبیدی «آقایانی که این فعل را حرام می‌شمارند»، اشاره‌شان به تحریک جنسی احتمالی ایجادشده در پی انجام آن است. میبیدی با اشاره به این نکته ادامه می‌دهد: «لذا خوانندگی زنان با این بهانه که صدای خواننده، صدایی زنانه است؛ صدایی زنانه که مولوی، حافظ، سعدی و... می‌خواند، نه بر مبنای دلیلی فقهی که بر مبنای ادعای محرک بودن و ایجاد تحریک جنسی احتمالی، حرام تشخیص داده شده است و به لحاظ فقهی دلیلی برای این حکم وجود ندارد.»

خوانندگی زنان ازجمله مواردی است که در مورد آن اختلاف فتوایی وجود دارد و اعمال امری که در موردش اختلاف فتوایی وجود دارد به‌عنوان قانون، به‌معنای ظلم در حق همگان است. این نکته دیگری است که مورد اشاره میبیدی قرار می‌گیرد. او ادامه می‌دهد: «باتوجه به این اختلاف فتوایی، خوانندگی زنان و مخاطبِ صدای زنان بودن برای مقلدانی که مرجع‌شان خوانندگی زنان را حرام نمی‌شمارد، مجاز است.»

ضمن این‌که چنان‌چه مطلع طبق فتاویٰ برخی آقایان، اگر زنی نه خودش، نه صدایش و نه اشعاری که می‌خواند، هیچ‌کدام محرک نباشند خوانندگی او بلامانع است. من حتی به‌شکل غیرمستقیم شنیده‌ام که مرحوم امام(ره) نیز گفته بودند، خوانندگی زنان بلاشکال است. حال این‌که چرا زنان ما از موهبت خواندن در محافل عمومی ازجمله صداوسیما منع شده‌اند، سوالی است که من پاسخ آن را نمی‌دانم.»

میبیدی صحبت خود را با اشاره به یک مثال ادامه می‌دهد؛ مثالی از قطعاتی با صدای یکی از خوانندگان زنِ سرشناسِ پیش از انقلاب ازجمله غزل «علی ای همای رحمت» از سروده‌های مشهور سیدمحمدحسین شهریار در مدح امام علی(ع) یا سروده سیدمحمدعلی ریاضی‌یزدی به‌مناسبت ولادت امام رضا(ع). او با اشاره به این مثال‌ها ادامه می‌دهد: «آیا خواندن و شنیدن این قطعات حرام است یا صدور چنین احکامی که منجر به حرام کردن حلال خدا می‌شود؟»

مبنای چنین احکامی نه فتاویٰ فقها به‌شکل کلی که فتوای برخی از فقهاست، نه همگی آن‌ها. ضمن این‌که در هیچ آیه‌ای از قرآن به چنین موضوعی اشاره نشده است، درحالی‌که در قرآن می‌خوانیم «لَمْ تُحَرِّمْ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ». پس شما اگر هم دچار شک باشید که انجام فعلی حلال است یا حرام، طبق قوانین فقهی باز هم باید اصل را بر حلال بودن آن بگذارید مگر این‌که دلیل متقنی بر حرام بودن آن بیابید.»